

Briselē, 2025. gada 7. novembrī
(OR. en)

14932/25

EDUC 416
SOC 735
EMPL 486
COMPET 1125
DIGIT 222
ENV 1173

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Profesionālās izglītības un apmācības nozīme konkurētspējā un noturībā – <i>viedokļu apmaiņa</i>

Gatavojoties viedokļu apmaiņai Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomē 2025. gada 27. novembrī, pielikumā ir pievienota prezidentvalsts orientējoša piezīme par minēto tematu.

Profesionālās izglītības un apmācības nozīme konkurētspējā un noturībā

Prezidentvalsts orientējoša piezīme

Profesionālā izglītība un apmācība (PIA) kā Eiropas pamats

PIA jau daudzus gadus ir būtisks temats Eiropas sadarbībā, un, tā kā Eiropa saskaras ar aizvien straujāku zaļo, digitālo un demogrāfisko pārkārtošanos, kā arī atkārtotiem drošības apdraudējumiem, piemēram, hibrīduzbrukumiem vitāli svarīgai infrastruktūrai, arvien skaidrāka kļūst vajadzība pēc augsti kvalificēta darbaspēka. Tomēr visā Eiropā pārāk liels skaits valstu joprojām saskaras ar prasmju nepietiekamību, nepietiekamu reģistrēšanos PIA jomā un augstiem priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas rādītājiem, turklāt nemazinās priekšstats, ka profesionālās karjeras izvēle ir mazāk vērtīga nekā akadēmiskā izglītība. Tāpēc īpaši svarīgi ir stiprināt ne vien Eiropas konkurētspēju, bet arī tās ekonomisko un demokrātisko noturību un spēju ikvienam nodrošināt vienlīdzīgas iespējas piekļūt izglītībai un apmācībai, mūžizglītībai un kvalitatīvām darbvietām.

PIA kā konkurētspējas un noturības pīlārs

Izglītība un apmācība ir Eiropas Savienības ekonomiskās un sociālās programmas pamatā. Lai stiprinātu Eiropas konkurētspēju un tās ekonomisko un demokrātisko noturību un ikvienam nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas piekļūt izglītībai un apmācībai, mūžizglītībai un kvalitatīvām darbvietām, pēdējo gadu laikā ES līmenī ir ieviestas vairākas iniciatīvas. Šo iniciatīvu mērķis ir izglītība, apmācība, prasmju attīstība un līdzdalība mūžizglītībā. Tās ietver Padomes Ieteikumu (2020. gada 24. novembris) par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai ¹ un Komisijas iniciatīvas, piemēram, Eiropas Prasmju programmu ², Digitālās izglītības rīcības plānu 2021.–2027. gadam ³ un Prasmju pilnveides paktu.

¹ OV C 417, 2.12.2020., 1. lpp.

² COM(2020) 274 final.

³ COM(2020) 624 final.

2024. gada Dragi ziņojumā par Eiropas konkurētspējas nākotni uzsvērts, ka ieguldījums prasmēs, jo īpaši profesionālajās un tehniskajās prasmēs, ir būtisks, lai Eiropā panāktu stratēģisko autonomiju, inovāciju un sociālo kohēziju. Ziņojumā norādīts uz vairākām problēmām izglītībā un apmācībā, piemēram, uz PIA pielāgošanu mainīgajām darba tirgus vajadzībām, izglītības līmeņa pazemināšanos, atbalsta trūkumu studentiem no nelabvēlīgas vides, nepietiekami izmantotiem *STEM* talantiem un nopietnu digitālo pamatprasmju trūkumu.

Pēc problēmu izklāstīšanas Dragi ziņojumā aicināts izstrādāt Eiropas stratēģiju prasmju nepietiekamības novēršanai, kas pievērstos visiem izglītības posmiem. Tajā arī uzsvērts, ka cita starpā nepieciešams stiprināt pamatlīmeņa rakstpratību un rēķinātpasmi, digitālās prasmes, zaļās prasmes, *STEM* prasmes un transversālās prasmes.

Šie konstatējumi un ieteikumi aicina dot jaunu stimulu PIA turpmākajai attīstībai kā pievilcīgam un kvalitatīvam izglītības ceļam ar daudzsološām karjeras iespējām izglītojamajiem.

Aicinājums rīkoties saskaņoti, lai stiprinātu PIA nozīmi

Neraugoties uz dalībvalstu centieniem, kopīgo ES problēmu uzmanības centrā joprojām ir PIA pievilcība, atbilstība darba tirgus prasībām, iekļautība un partnerības, tostarp karjeras konsultēšana, darba vidē balstītas mācības, digitalizācija un augstākā PIA.

Šajā sakarā turpmākajai Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā, jo īpaši PIA jomā visos līmeņos, būtu jāturpina palīdzēt valstīm apmierināt darba tirgus vajadzības, palielināt izcilību un iekļautību un veicināt inovāciju PIA sistēmās. Vienlaikus izglītībai un apmācībai, tostarp PIA, ir jānodrošina, ka personām ir nepieciešamās profesionālās prasmes, tajā skaitā spēja aktīvi piedalīties demokrātiskā sabiedrībā.

Eiropas līmeņa centieniem būtu jāpastiprina un jāpapildina valstu reformas, nodrošinot virzienu, instrumentus un sadarbības platformas, kas ļautu PIA kļūt par īstenu sabiedrības noturības un konkurētspējas virzītājspēku. Turklāt, lai pilnībā izmantotu Eiropas PIA potenciālu, īpaši nozīmīga ir cieša sadarbība starp izglītības un apmācības sniedzējiem visos līmeņos, uzņēmumiem un valdībām, lai nodrošinātu, ka PIA mācību programmas aizvien ir būtiskas un atbilst mainīgajām darba tirgus prasībām un sabiedrības prasībām. Šī daudzpusējā sadarbība uzlabo izglītības un apmācības kvalitāti, veicina inovāciju, stiprina izglītojamo iespējas piekļūt augstākajai izglītībai un/vai jēgpilnām nodarbinātības iespējām un cilvēkiem dod iespēju aktīvi piedalīties demokrātiskā sabiedrībā, tādējādi stiprinot Eiropas ekonomikas vispārējo konkurētspēju.

Ņemot vērā minēto, prezidentvalsts aicina ministrus viedokļu apmaiņā par šo tematu atbildēt uz turpmāk minētajiem jautājumiem. Lūgums uzstāties ne ilgāk kā trīs minūtes.

- Kā mēs varam PIA programmas vairāk pieskaņot darba tirgus vajadzībām un vienlaikus visiem PIA izglītojamajiem nodrošināt kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību un apmācību, kas viņiem sniedz nepieciešamās profesionālās un sociālās prasmes?
- Kā mēs varam palielināt ne tikai PIA programmu, jo īpaši *STEM*, pievilcību, bet arī dzimumu līdzsvaru šajās programmās?